

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SER. C.

Avhandlingar och uppsatser.

N:o 293.

ÅRSBOK 13 (1919) N:o 2.

JORDSKALV I SVERIGE
1913—1918

AV

K. E. SAHLSTRÖM

STOCKHOLM 1919
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
192159

Pris 0,50. kr.

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SER. C.

Avhandlingar och uppsatser.

N:o 293.

ÅRSBOK 13 (1919) N:o 2.

JORDSKALV I SVERIGE

1913—1918

AV

K. E. SAHLSTRÖM

STOCKHOLM 1919

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

192159

Under de senaste sex åren, 1913—1918, hava i Sverige endast svagare jordskalv inträffat. Mest utsatt för skakningar har Västerbottens kustland varit, dit ungefär en tredjedel av samtliga inrapporterade skalv lokalisera sig. De övriga fördela sig tämligen jämnt över de sedan länge såsom seismiska kända trakterna: Norrbottens kustland, Ångermanland, Bergslagen, Vänertrakten, västra Östergötland och södra Västergötland. Hela antalet skalv uppgår till 22 nämligen:

1913. Febr. 27, omkring kl. 4 f. m. Ronneby. Lokalt.
1914. Jan. 6, omkring kl. 10 e. m. Norra Västmanland.
Jan. 24, kl. 11.14 e. m. Västerbotten.
Juli 2, » 7.30 f. m. Sydvästra Småland.
» 22, » 2.30 » Kämpinge ljung i Skåne.
1915. Jan. 5, omkring kl. 10 e. m. Norra Västmanland.
» 7, kl. 10.35 f. m. Lima socken i Dalarna.
» 24, omkring kl. 1.30 f. m. Västerbottens kustland.
Febr. 4, kl. 11 f. m. Ånäset i Västerbotten. Lokalt.
» 22, » 9.20 e. m. » » » »
» 23 (eller 22?), omkring kl. 4 f. m. Nederkalix.
Aug. 30, omkring kl. 7 e. m. Västerbottens kustland.
Nov. 10, kl. 12.35 e. m. Sydligaste Värmland.
1916. Febr. 17, mellan kl. 1 och 2 f. m. Landeryd.
Sept. 27, kl. 3.45 f. m. Sydvästra Värmland och norra Dalsland.
Okt. 28, omkring kl. 7 e. m. Sydvästra Ångermanland.
Nov. 5, kl. 12.05 f. m. Nordvästra Västergötland.
1917. Jan. 30, kl. 3.30 e. m. Västra Östergötland.
» 31, » 8 » Södra Västergötland och norra Halland.
1918. Juni 8, kl. 4.15 f. m. Ulricehamnstrakten.
Aug. 20—21, kl. 12. Lövånger i Västerbotten. Lokalt.
Nov. 21, kl. 2.15 f. m. Burträsk i Västerbotten.
-

År 1913.

Den 27 februari omkring kl. 4 f. m. märktes ett jordskalv i **Ronneby**. (Ronneby Posten $\frac{2}{3}$ 1913). Telegrafkommissarien A. Bergengren meddelar på förfrågan härom, att en stöt eller skakning kändes, som varade ungefär en minut, åtföljd av ett sus. Möbler och andra föremål skakades. I åtminstone två hus väcktes sovande personer.

Från Bräkne-Hoby, Kullåkra, Märserum, Asarum, Svängsta, Åkeholm, Bredåkra, Ettebro, Backaryd, Blåningsmåla, Edestads station, Nättraby, Hjortahammar, Karlskrona, Tjurkö, Drottningsskär, Tving, Eringsboda och Johannishus hava meddelanden ingått, att något jordskalv vid ifrågavarande tid ej förmärkts.

År 1914.

Den 6 jan. vid 10-tiden på e. m. inträffade ett ganska kraftigt jordskalv i **norra Västmanland**. Från *Kärrgruvan*, *Högfors* och *Ängelsberg* meddelas att stöten, som åtföljdes av ett underjordiskt dån, var så kraftigt att boningshusen skakade. Å *Salbohed* i Väster-Färnebo märktes tvenne särskilda stötar, åtföljda av ett dovt mullrande. (Dagen $\frac{9}{1}$ 1914).¹

Den 24 jan. kl. 11.14 e. m. inträffade ett jordskalv i **Västerbotten**, om vilket följande meddelanden inkommit.

I *Överklinten* i Bygdeå s:n förmärktes först ett åsklikt buller, därpå en svag stöt följd av ett kortvarigt bullrande. Lättrörliga föremål skakades, och sovande personer väcktes. Det hela varade c:a $\frac{1}{2}$ min. (Poststationsförest. J. Johansson.)

I *Bygdsiljum* i Burträsk s:n började skalvet med ett åsklikt dån; därpå följde en kort stöt och senare ytterligare en stöt något längre. Möbler och lättrörliga föremål skakades. Sovande personer väcktes. Det hela varade c:a 3 min. (Poststationsförest. O. Boström.)

¹ Enligt meddelande från herr G. Widell märktes i *Fristad* i Älvsborgs län den 11 jan. tvenne jordstötar, den ena kl. 3.18 och den andra kl. 3.33 f. m. Något buller förnams ej. Möbler skakades något. Ytterligare meddelanden om detta förmodade jordskalv saknas.

Å *Åstråk* jvstn hördes ett dån som av ett i gång varande tåg på nära håll, vilket varade c:a $\frac{1}{4}$ min. (Stationsförest. C. Edborg.)

I *komministerbostället och i Risböle*, Lövängers s:n, förnams skalvet som en åskknall med en stöt. Möbler och lättrorliga föremål skakades, och sovande personer väcktes. (Komminister C. Edström.)

I *Bureå* varade dånnet c:a $\frac{1}{2}$ min. och föregicks och efterföljdes av en stark susning. I byarna uppåt socknen märktes även en stöt något senare, kl. 11.50 e. m. (Norra Västerbotten ^{26/1} 1914.)

I *Inre Ursviken* i Skellefteå s:n iaktogs ett dån som av en förbibrullande järnvägsvagn. (Poststationsförest. H. C. Klockhoff.)

I *Skellefteå stad* och omgivande trakter började skalvet med ett väsende dån, därpå följde en stöt som varade några sekunder. Möbler och andra föremål skakades, och knakningar hördes i golv och väggar. Sovande personer väcktes. (Redaktör P. Burman.)

I *Medle* i Skellefteå s:n förnams en ganska stark stöt, som varade knappast $\frac{1}{2}$ min.; såväl före som efter hördes ett dån, vars varaktighet uppskattades till c:a 1 min. Möbler och andra föremål skakades och sovande personer väcktes. (Stationsmästare A. Dunér.)

I *Södra Grundfors* hördes en stark knall, följd av en dov susning. Knakningar hördes i väggarna, och sovande personer väcktes. Det hela varade c:a $1\frac{1}{2}$ min. (Hemmansäg. T. Lundgren.)

I *Byske* hördes ett buller som av åska, vilket så småningom avtog. Lättrörliga föremål skakades. (Poststationsförest. E. Granberg.)

I *Bastutråk* förmärktes först ett dån, därpå en stöt, som varade c:a 20 sek. och följdes av en susning. Lättrörliga föremål skakades. (Stationsförest. J. Pettersson.)

Från Jörn meddelas, att skalvet ej iakttagits därstädes.

Jordskalvets utbredningsområde omfattar således större delen av Västerbotten, nämligen trakten Byske—Bastutråk—Bygdeå. Det har på de flesta ställen börjat med ett dån, varpå följt en stöt med avtagande buller. Endast från Bygdsiljum omtalas tvenne stötar.

Intensiteten har nått styrkegraden IV (ROSSI FORELS skala) eller något däröver.

Enligt den till synes noggrannaste tidsobservationen, den från Medle, inträffade skalvet kl. 11.14 e. m.

Den 2 juli kl. 7.30 f. m. inträffade ett jordskalv i **sydvästra Småland** och angränsande delar av Halland.

I *Lidhult* märktes en obetydlig dallring, åtföljd av ett åskliknande dån, som varade ett par sekunder. (Stationsinspektör J. Broman.)

Å *Bökö* jvstn förnams ett dån, som av en avlägsen åskknall. En

stöt kändes, som varade 2 à 3 sek. Golvet skakade, och sovande personer väcktes. (Stationsinspektör M. Werner.)

I *Sunnescog* i Unnaryds s:n märktes skalvet av ett par personer. (Änkefru Louise Sparsén.)

I *Femsjö* s:n hördes ett åsklikt dån, vilket varade 3 à 5 sek. (Poststationsförestånd. A. Andersson.)

Å *Ryabergs* jvstn iaktogs blott ett åskliknande buller, som varade c:a $\frac{1}{2}$ min. I *Mahult* däremot hade en kraftig skakning förnummits. (Stationsförest. G. Boberg.)

I *Breared* märktes ett åsklikt dån, och en lindrig skakning kändes.

Från Åsen, Byholma och Piksborg föreligga meddelanden, att skalvet ej förmärkts därstädes.

Den 22 juli kl. 2.30 f. m. märktes på *Kämpinge Ijung* i Skåne ett jordskalv.

Å *Ljungskogens strandbads* villaområde kändes tre stötar med c:a 10 sekunders mellanrum, åtföljda av ett avlägset buller. Dörrar skakades. (Stationsförest. P. Broms.)

I *Trälleborg* förmärktes skalvet. (Skånska Dagbladet $\frac{25}{7}$ 1914.)

Från Skanör, Fotevik, Åkeshög, Vellinge, Östra Grevie och Slågarp hava meddelanden ingått, att skalvet ej iakttagits.

År 1915.

Den 5 jan., strax före kl. 10 e. m. inträffade ett jordskalv i **norra Västmanland** och angränsande delar av Dalarna. Kraftigast synes det hava varit i trakten av *Norberg* och *Karbenning*. Det varade omkring $\frac{1}{4}$ minut och åtföljdes av ett långdraget dån. På en del platser kommo fönstren i svag dallring. Även i *Avesta* iaktogs skalvet. (Avesta tidning $\frac{12}{1}$ 1915.)

Den 7 jan. kl. 10.35 f. m. iaktogs ett jordskalv i Storhögen och kringliggande byar i **Lima** socken i Dalarna. En stöt kändes åtföljd av ett åskliknande dån, vilket varade omkring $\frac{1}{2}$ min. Golv och fönsterrutor knakade. (Hemmansäg. J. Kristiansson.)

Den 24 jan. omkring kl. 1.30 f. m. inträffade ett jordskalv i **Västerbotten**. I *Gammelbyn* i Burträsk och angränsande byar skakades möbler och husgeråd, och befolkningen väcktes. (Umebladet $\frac{30}{1}$ 1915.)

I *Änäset* förnams ett långdraget dån samt någon skakning av möbler. (Herr G. A. Nordenfors.)

Den 4 febr. kl. 11 f. m. iakttogs i **Änäset** i Västerbotten ett svagare jordskalv. (Herr G. A. Nordenfors.)

Den 22 febr. kl. 9.²⁰ e. m. förmärktes i **Änäset** i Västerbotten ett ganska starkt jordskalv, som varade omkring $\frac{1}{3}$ min. Meddelaren kände, att skrivbordet vid vilket han satt stödd skakade. (Herr G. A. Nordenfors.)

Den 23 (eller 22²) febr. vid 4-tiden på morgonen inträffade ett jordskalv i **Neder-Kalix** s:n i Norrbotten.

I **Neder-Kalix** och **Båtskärsnäs** hördes ett buller, som var så starkt att fönsterrutorna skallrade och många väcktes ur sin sömn. I **Lappträsk** märktes ett kraftigt dån. (Stockholms-tidningen $\frac{27}{2}$ 1915.)

I **Ryssbält** skakades på en del platser hus och möbler kraftigt, på andra ställen märktes blott en svag darning åtföljd av ett dån. (Haparanda-Bladet $\frac{3}{3}$ 1915.)

Enligt den första av de ovan citerade tidningsnotiserna inträffade skalvet den 23 febr., enligt den senare den 22 febr. Då inga flera uppgifter än dessa båda tidningsnotiser föreligga, är det ej möjligt att bestämt avgöra vilkendera dagen skalvet inträffat.

Den 30 aug. något före kl. 7 e. m. inträffade ett jordskalv i **Västerbotten**. I **Lövånger** förmärktes en ganska kraftig stöt. I **Klemensnäs** och trakten däromkring iaktogs skalvet också. (Norra Västerbotten $\frac{31}{8}$ 1915.)

I **Innervik** kändes en skakning så stark att bleckkärl skramlade. Samtidigt hördes ett ganska starkt buller. (Handlande A. Löfqvist.)

I **Ostvik** förnams en skakning, åtföljd av ett brakande dån. Knakningar hördes i golv och väggar. (Poststationsförest. B. Marklund.)

I **Böle**, **Medle** och **Klutmark** iakttogs endast ett dån.

Från **Hällnäs**, **Yttersjön**, **Ekträsk**, **Bastuträsk**, **Ljusvattnet**, **Finnorsfallet**, **Byske** och **Brännfors** hava inkommit meddelanden, att skalvet ej märkts på dessa orter.

Den 10 nov. kl. 12.³⁵ e. m. inträffade ett jordskalv i **sydligaste Värmland** och angränsande trakter av **Dalsland**.

I **Ed** i **Långseruds** s:n iakttogs en ganska stark skakning, åtföljd av ett dån. (E. Fernlöf.)

I **Kila** skälvde marken kraftigt, och ett dovt åskliknande dån hördes. På ett ställe kommo lätttrörliga föremål i dallring. (Poststationsförest. C. R. Olsson.)

Å **Värmlandsbro** jvstn märktes ett dån som av ett tungt åkdon

på frusen mark, vilket varade 6 à 7 sekunder. (Stationsmästaren H. Fridh.)

I *Södra Ny* förnams ett dån, varvid en del föremål lindrigt skakades. (Folkskolläraren O. Berg.)

I *Nolby* kändes en långvarig skakning.

I *Huggenäs* skolhus förnams en kort stöt. Fönstren dallrade något. (Poststationsföreståndaren G. Fernlöf.)

I *Kalvhagen*, Botilsätters s:n, märktes ett dån åtföljt av en darrning. (Handlanden A. Lindblom.)

I *Svanskog* förnams en stöt åtföljd av ett kraftigt dån. (Tidningen Dalsland ^{13/11} 15.)

Å järnvägsstationen i *Åmål* förnams skalvet, meddelar stationsinspektoren A. Bäckman, som om ett tungt lastat fordon kommit körande och under tilltagande dån kolliderat med väggen; efteråt hördes ett avlägset mullrande. Knakningar hördes i väggarna och möbler skakades lindrigt.

I *Mo Stom* märktes en lindrig skakning, åtföljd av ett dån. (Folkskolläraren C. F. Nilsson.)

I *Bräcketorp* i Edsleskogs s:n förnams en knall som av ett avlägset kanonskott, åtföljd av ett dån. Fönsterrutorna skallrade. Det hela varade några sekunder. (Lantbrukaren F. Thorstenson.)

Vid *Hannebols bruk* i Tösse förmärktes en kraftig stöt. (Fil. mag. H. Holmgren.)

I *Åninskog* och *Fröskog* iaktogs skalvet. (Tidningen Dalsland ^{13/11} 15.)

Från Segerstad, Millesvik, Grums och Borgsviks bruk hava meddelanden inkommit, att skalvet ej iakttagits.

År 1916.

Den 17 februari iaktogs enligt meddelande från Herr O. H. Gaderer ett jordskalv inom **Landerydstrakten**. »Två särskilda dunder förnummos jämte stötar med ungefär 10 minuters mellanrum och av sådan styrka att fönsterrutorna dallrade.» Fenomenet uppmärksammades vid Linnås mellan kl. 1 och 2 på morgonen.¹

Den 27 september kl. 3.45 f. m. inträffade ett jordskalv i **sydvästra Värmland** och **norra Dalsland**. Av ett 40-tal utsända frågecirkulär hava 18 återkommit med följande uppgifter:

¹ Den 24 februari märktes enligt samma meddelare i **Landerydstrakten** av många personer tvenne åskliknande, långt utdragna dån och senare samma dag emellan kl. 2 och 3 e. m. tio särskilda dån, varav ett varade några sekunder. Möjligen jordskalv.

Den 7 mars kl. 7.20 hördes i samma trakt ett långdraget dunder, som varade några sekunder och var så starkt att fönstren dallrade. Senare samma dag kl. 7.55 förnams ännu ett dån, ehuru ej så kraftigt. Jordskalv? (Samma meddelare.)

I *Treskog*, Gunnarskogs s:n, märktes en stöt så stark att lättroliga föremål skakades; samtidigt hördes ett dån, som varade omkring en minut. (Poststationsföreståndaren H. Nilsson.)

I *Arvika* väcktes flera personer av ett starkt buller, och även en skakning förnams. (Arvika Nyheter ³⁰/₉ 16.)

I *Skärmnäs* i Brunskogs s:n iaktogs ett dån som av från taket nedrasande snö. (Stationsmästaren A. Adelin.)

I *Norra Ed* i Kila s:n förnams ett dån som av en avlägsen kanad. Lättröliga föremål skakades, och sovande personer väcktes. (Poststationsförest. C. R. Olsson.)

I *Säffle* kändes å järnvägsstationen en ganska kraftig stöt, som efterföljdes av ett åt norr försvinnande buller. (Stationsinspektoren L. Värnhjelm.)

Å *Värmlandsbro* jvstn förnams ett åskliknande buller. (Stationsmästaren O. Fridh.)

I *Venacka* i Karlanda s:n förnams ett långdraget, åskliknande dån. (Folkskolläraren F. Larsson.)

Å järnvägsstationen i *Åmål* förnams ett kraftigt dån; sovande personer väcktes. (Stationsinspektoren A. Bäckman.)

I *Tösse* hördes ett starkt dån. (Stationsmästaren A. Sjögren.)

I *Gutvik* i Holms s:n kändes en stöt så stark att dörrar knakade. Omedelbart före hördes ett starkt buller. (Stationsinspektoren J. E. Ullberg.)

I *Tisselskog* märktes ett åsklikt dunder, gående i riktning från SV mot NO, som varade omkring 15 sekunder. (Poststationsföreståndaren J. P. Örtendal.)

I *Bengtstorsfors* förnams ett dån som av en avlägsen åska, vilket varade i 10 sekunder. (Folkskolläraren M. Magnusson.)

I *Armansbyn* i Ärtemark förnams ett långdraget dån, som varade omkring en minut. (Lantbrukaren M. Nilsson.)

Från Åmot, Boda, Värmskog, Långserud och Dals Rostock hava meddelanden inkommit, att skalvet ej iakttagits.

Enligt föreliggande uppgifter omfattar jordskalvsområdet trakten från Gunnarskog i norr till Holm i söder. Intensiteten har varit svag; knappast någonstades har den nått fullt till styrkegraden IV. Endast en stöt har iakttagits.

Den 28 oktober omkring kl. 7 e. m. inträffade ett jordskalv i **Ångermanland**. Av ett 60-tal till järnvägs-, post- och telegrafstationer inom trakten Skellefteå—Åsele—Sundsvall utsända frågecirkulär hava 29 återkommit med följande uppgifter:

I *Dagslös* by i Dals s:n förnams en ringa skakning, åtföljd av ett dovt då. (Poststationsföreståndaren C. G. Johansson.)

I *Kexed* i Vibyggerå s:n iaktogs ett åsklikt då, som varade 4—5 sekunder. (Postbiträdet A. Sundqvist.)

I *Köpmanholmen* och *Bjåsta* i Nätra s:n märktes allmänt en stöt så stark att fönster och dörrar skakade; den åtföljdes av ett åsklikt då. (Poststationsförest. Hulda Nätterlund.)

I *Bölen* i Sidensjö var stöten så kraftig att ett väggur föll ned från väggen. Å *Killingsnäs* i Örnköldsviks yttre skärgård förmärktes ett buller som av en tung vagn. (Härnösandsposten ¹/₁₁ 16.)

Å *Anundsjö* jvstn hördes ett dånande ljud som av ett ankommande tåg. (J. W. Källman.)

I *Myckelgensjö* i Anundsjö s:n iaktogs ett då som av en avlägsen åska. Fönstren skakades. (Poststationsföreståndaren C. J. Norberg.)

I *Tävraboda* i Arnäs s:n kändes tvenne tätt på varandra följande stötar; fönster och dörrar skakades. Något då hördes ej. (Poststationsförest. M. Johansson.)

Inom *Nordmalings* s:n iaktogs allmänt en stöt, åtföljd av ett åsklikt då. (Hemmansäg. E. Abramsson.)

Från följande platser har meddelats, att skalvet ej förmärks: Sundsvall, Indal, Häggdånger, Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Granninge, Långsele, Selsjön, Ådals-Liden, Tegelträsk, Trehörningsjö, Hörsjö, Hörneå, Holmsund, Sävar, Tavelsjö, Vindeln, Bygdsiljum, Lövånger och Skellefteå.

Utbredningsområdet omfattar således sydöstra Ångermanland. Intensiteten har på flera ställen nått graden IV.

Den 5 november kl. 12.₀₃ f. m. inträffade ett jordskalv i nordvästra Västergötland med utlöpare till södra Värmland och östra Dalsland.

Från *Råbäck* i Medelplana s:n meddelar förvaltaren J. F. Ericson, att en skakning iaktogs åtföljd av ett då som av en tungt lastad vagn på hård väg. Lättrörliga föremål skakades, och sovande personer väcktes.

I lägenheten *Strömsberg* i samma s:n märktes en stöt åtföljd av ett då, som varade 30—50 sekunder. Fönster skakades något, och knakningar hördes i väggarna. (Slöjdläraren G. Andersson.)

Å *Blombergs* jvstn i Källby s:n märktes ett ihållande då men ej några stötar. Sovande personer väcktes. (Stationsinspektoren R. Högbloom.)

I lägenheten *Nydal* nära Källby jvstn iaktogs en stöt så stark att knakningar hördes i väggarna och fönstren dallrade. Före, under och efter hördes ett lindrigt då. Det hela varade omkring en halv minut. (Stationskarlen A. Johansson.)

Lundsbrunn märktes skalvet allmänt. Det började med ett jämnt ihållande dån, som tilltog i styrka och tycktes närma sig för att sedan förtona i fjärran. Varaktigheten uppskattas till 6—10 sekunder. Samtidigt kändes en skakning av husen, och lättrorliga föremål kommo i dallring. Sovande personer väcktes. (F. d. kassör G. Norén.)

Å *Gössäters* jvstn började skalvet med ett dån, därpå kändes en stöt, varefter dånets så småningom förtonade. Sovande personer väcktes. (Stationsinspektör A. Malke.)

Å *Österängs* jvstn märktes en stöt, men ej något dån; möbler skakades, och sovande personer väcktes. (Stationsföreståndaren C. S. Brink.)

I *Skara* iakttog läroverksadjunkten E. Lundblad en skakning, åtföljd av ett rasslande dån, som varade ungefär en $\frac{1}{2}$ minut. Möbler skakades, och en dörr slamrade rätt betydligt.

Inom *Bjärka* s:n märktes ett starkt dån, åtföljt av stötar. (Skaraborgs läns tidning ^{8/11} 16.)

Från *Närsäter* i Istrums s:n meddelar lantbrukaren Karl Lavén, att han väcktes av ett dallrande dån, som från väster närmade sig, tilltagande i styrka. Då det föreföll vara mitt för gården, kändes en kraftig stöt, varav huset skakades, så att fönsterrutorna dallrade. Dånets avtog sedan så småningom. Varaktigheten uppskattades till 10—20 sekunder.

I *Melldala* iakttogs ett dån som av ett ankommande tåg; mindre föremål dallrade något.

I *Böja* synas fönster och dörrar ha skakats ävensom lättrorliga föremål. (F. d. järnvägstjänstemannen A. Lilljeros.)

I *Vättlösa* märktes allmänt ett dån och en skakning av möbler och lättrorliga föremål, som varade ungefär $\frac{1}{2}$ minut. I Sandbäck sprucko fönsterremorna å innanfönstren och i Per Bengtsgården dallrade spiselringarna. (Folkskolläraren A. G. Wallin.)

I *Leksberg* förmärktes å järnvägsstationen ett starkt dån samt en stöt så stark att huset skakades. Sovande personer väcktes flerstädes. (Stationsföreståndaren J. A. Östman.)

I *Mariestad* märktes en stöt åtföljd av ett buller som av en förbikörande vagn. Ett par tätt intill varandra stående glas klingade. (Lasarettsläkaren C. Froste.)

I *Högshult* i Älgarås s:n började skalvet med ett dån som av ett järnvägståg; därpå följde en skakning av byggnaden och därefter ånyo ett dån. Det hela varade ungefär en minut. (Folkskolläraren Ch. Alfvegren.)

I *Bellefors* s:n märktes först ett dån och därpå en svag stöt; lättrorliga föremål skakades. Det hela varade omkring $\frac{1}{2}$ minut. (Folkskolläraren J. A. Törnqvist.)

I *Skövde* märktes ett svagt dån som av ett passerande tåg, men inga stötar eller skakningar. Sovande personer väcktes. Det varade några sekunder. (Telegrafkommissarien A. Nordholm.)

I *Floby* märktes ett dån och en skakning av lättrorliga föremål, som varade omkring 10 sekunder. (Stationsmästaren A. Abrahamsson.)

Å *Håkantorp* jvstn väcktes sovande personer av skalvet. (Stationsinspektör E. Larsson.)

I *Norra Härene* skakades husen, och lampor klingade. (Lidköpingstidningen 7/11 16.)

I *Kållands-Åsaka* förnams ett dån, som sakta tilltog i styrka och sedan så småningom avtog. (Stationsföreståndaren A. Rydberg.)

I *Lidköping* skakades möbler, och knakningar hördes i väggarna. Sovande personer väcktes.

På *Kållandsö* skakade husen. (Lidköpingstidningen 7/11 16.)

I *Råda* s:n märktes en lindrig skakning och samtidigt hördes ett åsklikt dån. (Folkskolläraren H. Tunblad.)

Å *Tuns* jvstn märktes ett långdraget dån; sovande personer väcktes. I *Gamlegården* skakades lättrorliga föremål. (Stationsmästaren O. Lindberg.)

I folkskolan i *Tun* väcktes folkskolläraren K. Alström av ett starkt dån, men några stötar kändes ej.

I *Grästorp* märktes skalvet. (Skaraborgs läns tidning 8/11 16.)

I *Tengene* folkskola iaktogs ett dån som av en vagn, vilket varade omkring 1/2 minut. (Folkskolläraren G. L. Wennerholm.)

I *Ånimskogs* s:n å järnvägsstationen och i gården Hult märktes en svag skakning samt ett dån som av ett tåg, vilket varade omkring 15 sekunder. (Stationsföreståndaren K. Eriksson.)

I *Torp* i Millesviks s:n förnams en obetydlig stöt. (Poststationsföreståndare J. Wassell.)

Från följande platser hava meddelanden inkommit, att skalvet ej iakttagits: Kristinehamn, Värmlands-Björneborg, Finnerödja, Lyrestad, Sjötorp, Töreboda, Björkäng, Valla tingslag, Stängsäter, Herrljunga, Järpås, Björnegården, Upphärad, Erikstad, Lillebyn, Åmål, Värmlandsbro, Edsvalla samt Karlstad telegrafstation med underlydande växelstationer från Östra Fågelvik till Grums.

Å motstående karta (fig. 1) äro observationspunkterna utmärkta. Utbredningen av skalvet omfattar trakten Mariestad—Floby—Ånimskog—Millesvik. Det kraftigast skakade området kan begränsas till trakten emellan Billingen och Vätern. Intensiteten har här ganska allmänt nått styrkegraden IV; på en del ställen t. o. m. något mera. I Bjärka socken har enligt en tidningsnotis förmärkts flera stötar; från övriga platser omtalas endast en stöt.

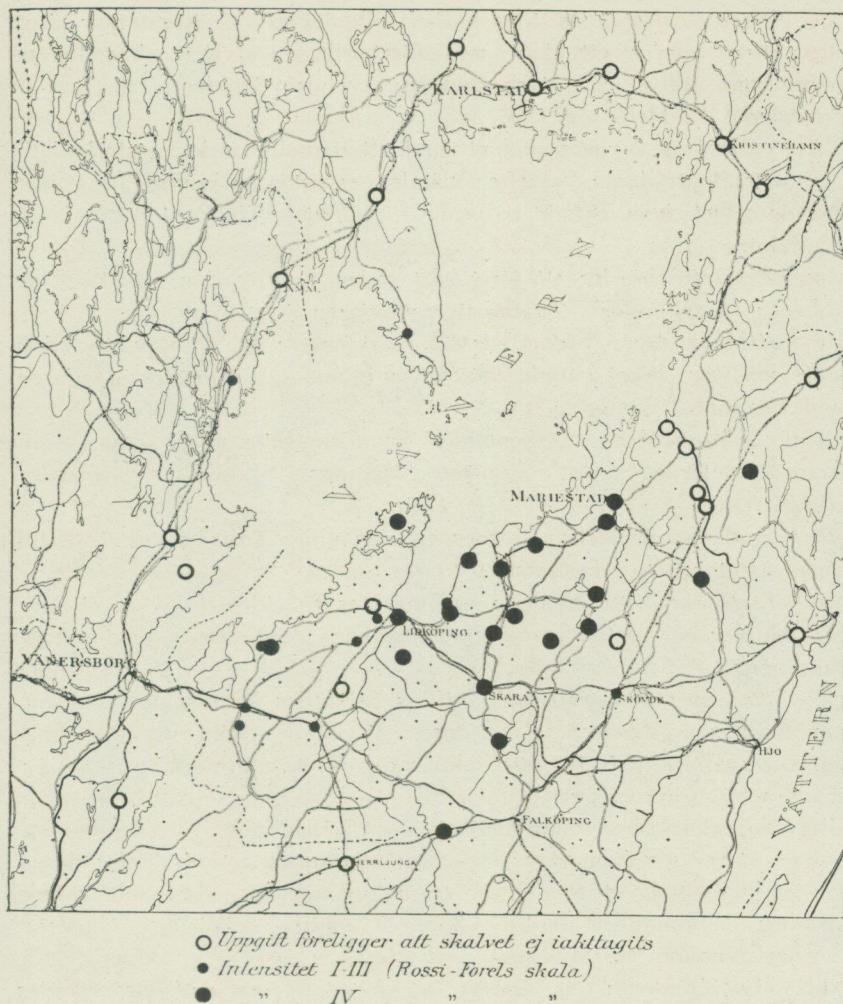

Fig. 1. Karta visande utbredningen av jordskalvet den 5 november 1916.

Det förtjänar anmärkas att utbredningsområdet för detta skalv ganska nära sammanfaller med det kraftigast skakade området vid jordskalvet den 5 april 1907.

År 1917.

Den 30 januari kl. 3.30 e. m. inträffade ett jordskalv i västra Östergötland.

I Ödeshög märktes en stöt jämte ett dån, som varade 4—5 sekunder.

I *Västra Tollstad* iaktogs skalvet allmänt. Å *Hästhalmens* järnvägsstation hördes ett dån, som först tilltog i styrka och sedan så småningom avtog. En stark skakning av huset kändes. (Stationsföreståndaren L. Hellström.)

Vid *Rogslösa* började skalvet med ett dån, liknande en stark dallring i telefontrådarna, varefter kändes en stöt så kraftig att golvet darrade. Det hela varade omkring $\frac{1}{2}$ minut. (Stationsföreståndaren O. Malmén.)

Å *Röks* jvstn hördes ett först hårt sedan svagare dån, vilket varade omkring 15 sekunder. (Stationsföreståndaren S. Norrby.)

I *Vallsbergs* by i Väderstads s:n märktes ett dån som av ett åkdon på frusen väg, vilket varade ungefär en minut. (Stationsföreståndaren O. Liljestränd.)

Vid *Johannesberg* i Skenninge s:n förmärktes en skakning, som varade ungefär en minut. Fönstren skakades. (Stationsinspektoren C. Lindén.)

I *Berga* i Klockrike s:n hördes ett dån under cirka en minut. (Stationsinspektoren C. Magnusson.)

Å *Maspelösa* jvstn, Flistads s:n, märktes en stöt åtföljd av ett buller. Möbler och lättrorliga föremål skakades. (Stationsinspektoren H. Rahmberg.)

I *Veta* och *Östra Tollstad* iaktogs flerstädes en susning samt någon dallring av fönstren. (Stationsförest. A. W. Sahlin.)

I *Gammalkil* märktes ett dån som av en vagn på frusen väg. (Kantor J. E. Botwidsson.)

I *Åsbo* och *Boxholm* förnams ett dovt buller.

I *Trehörna* s:n förmärktes ett så småningom tilltagande buller, därpå en kortvarig svag stöt, följd av ett avtagande dån. Det hela varade omkring en minut. Lättrörliga föremål kommo i dallring. (Poststationsföreståndaren K. M. Ljungkvist.)

I *Säbydal* hördes ett åsklikt dån, och i *Frinnaryd* observerades skalvet. (Stationsföreståndaren O. Nylén.)

I *Danielshammar* hördes ett dån, som varade ett par minuter. (Handlanden W. Olson.)

I *Mal Alexander* iaktogs allmänt ett dån som av ett åkdon på frusen väg. (Poststationsföreståndaren A. Blomqvist.)

I *Halstensborg* hördes ett dån som av avlägsen åska.

I *Torpa* s:n förmärktes ett dån, som varade 2—3 minuter; husen skakade, och fönstren dallrade. (Poststationsföreståndaren I. Hanell.)

I *Kisa* observerades skalvet på flera ställen. (Kindaposten $\frac{2}{2}$ 17.)

Från följande platser har meddelats, att skalvet ej iakttagits: Stjärnarp, Fågelsta, Vreta kloster, Borensberg, Linköping, Vadstena,

Säby, Bankeberg, Malmslätt, Tranås, Gullringen, Sturefors, Opphem, Åtvidaberg, Skedaborg, Skärblacka och Karlsby.

Skalvets utbredningsområde omfattar således trakten Ödeshög—Klockrike—Kisa. Intensiteten synes endast på ett par ställen hava överstigit styrkegraden III.

Den 31 januari kl. 8 e. m. inträffade ett jordskalv i **södra Västergötland och norra Halland**.

I *Öxabäck* märktes ett åsklikt dån, som varade ungefär $\frac{1}{2}$ minut. (Folkskolläraren N. A. Kållberg.)

I *Stannareds* s:n märktes en stark stöt, åtföljd av ett dån. Lättrörliga föremål skakades. (Poststationsföreståndaren A. Lindahl.)

I *Torpa* s:n iaktogs flerstädes en stöt, åtföljd av ett dån. (Kronojägare N. Brehmer.)

I *Svartrå* s:n hördes ett starkt dån; möbler skakades. (Stationsföreståndaren C. Rabe.)

Från följande platser hava meddelanden ingått att skalvet ej observerats: Lindome, Kungsbacka, Släp, Norrbyvalda, Fjärås, Åsa station, Backa station, Derome, Horred, Tostared, Rävlanda, Fritsla och Kungsäter.

År 1918.

Den 8 juni kl. 4.15 f. m. inträffade ett jordskalv i **Ulricehamnstrakten**. Redaktör B. Kjerrulf meddelar, att i *Ulricehamn* och socknarna där omkring märktes en skakning som av en framrullande tungt lastad vagn samt ett rasslande dån. Lättrörliga föremål skakades, och en del sovande personer väcktes. Några personer uppgivas ha iakttagit tvenne stötar, varav den första mycket svag, med ungefär en minuts mellanrum.

I *Hössna* förnams tre stötar med några sekunders mellanrum, åtföljda av en svag dallring. (Stationsinspektör M. Simonsson.)

I *Södra Ving* märktes tvenne stötar, den första kraftigast. Lättrörliga föremål skakades, och en del sovande väcktes. (Stationsföreståndaren K. Andersson.)

I lägenheten *Lovisedal i Fristad* märktes en stöt, som varade omkring $1\frac{1}{2}$ minut, följd av ett starkt dån. Lättrörliga föremål skakades. På en plats 3 km. nordväst om Fristad väcktes en person av dånets och skakningens. (Husägaren G. Widell.)

I *Finnekumla och Långhem* märktes ett dån som av ett åkdon samt en svag skakning. En del sovande personer väcktes. (Läraren S. Molin.)

I *Mulseryd* iakttog en del personer ett dån som av en tungt lastad vagn. (Poststationsförest. M. Jansson.)

Från Strängsered meddelar folkskolläraren W. Lundskog, att skalvet ej iakttagits.

Natten emellan den 20 och 21 aug. vid 12-tiden iaktogs enligt en notis i »Norra Västerbotten» ^{23/8} 18 ett ganska kraftigt jordskalv i **Lövänger** i Västerbotten. Närmare underrättelser saknas. Av de med anledning av tidningsnotisen till olika platser utskickade 35 frågecirkulären återkommo endast 8 nämligen de från Hörneå, Vännäs, Hällnäs, Ekträsk, Botsmark, Bygdsiljum, Bygdeträsk och Medle, samtliga med uppgift att något skalv ej iakttagits.

Den 21 november kl. 2.¹⁵ f. m. märktes ett jordskalv i **Burträsk** s:n i Västerbotten. Poststationsförest. J. W. Burby meddelar, att i *Bygdeträsk* by iaktogs ett starkt dån, följt av en svag skakning.

Från Klutmark, Vännäs och Bullmark hava meddelanden inkommit att på dessa platser skalvet ej förmärkts.

